

Rapolan linnan
Lutkimus
Sääksmäen Kes. 1920.

Toimittajat

Julius Ailio,
Sakari Pälvi ja
Matti Kangas.

Painettu J. Ailio. Suomeen Museo 1920-21.

(oletettavista)
Vallin puolustus-
laidoksista.

Vallin harja on muuta-
min järkevällä tavalla samalla
tasolla kuin vallin sisä-
puolinen alue. Tarkka vallin
ulkoreuna kanttaattaa on
jyrkkää, ei valli sellaisenaan
ole riittävä pyötkäykesteksi;
linnaan tunkeutuvalla vihol-
lisella. Sen vuoksi ^(aikaisemmin) oletettu,
että vallin harja on ollut
muutolla varustettu. Täten
olisi kylmä pyötkäys linnaan
vaikeutettu, mutta samalla
olisi myös linnassa olijoille
Töky vaikeaksi Tuollaisen
murren takaa tehokkaasti
puolustaa linnaa, koska
Tuollaisen mukautun murren
takaa ei ole helppoa pi-
tää silmällä vihollisen
toimia eikä myöskään kyl-
liksi andista kanta. On
näin ollen asetettava kysy-
myksen alaiseksi, eikö vallin-
la ole ollut oikein rin-
tamuri linnan puolusta-
mista varten?

Ilmausta kaverinto, jota
tukee rintamurin olettamis-
ta, on se, että vallissa
tavataan säännöllisten
välimatkain päässä poi-
kittaisia notkelmia eli
koloja. Nämä ovat varmaan
kin yhteydessä kirsien

x (joka on kaksin-
kertainen mat-
kan päästä)

rintamuurin kausta, sillä
noiden vallikolojen kohdalla,
jotka ^{yläpuolelta} maustavat sijaitsevan
Keli n. 5-6 syvän, s.o. kirkonmitten
15-15 askelleen päästä toi-
nistaan, on ajateltavissa
nirsimuurin jatkosten si-
jainneen. Kun muuri on ai-
kertaan hävitetty tai län-
konnut, on ~~sitten~~ jatkos-
juiden kohdalla, edellytettynä
että nämä ovat olleet osak-
si vallin sisällä, täytyy
jäädä syvennyksen vallin.
Vallikolojen syvyys on tavalli-
sesti muutamia desimetrejä,
leveys 1 jopa 2:kin metria,
leveempiä keloja voisi pitää
portin sijaina, mutta pe-
seksi, että ne ulotu vallin
pohjaan asti, tekee mah-
dottomaksi julkena olevan
oletuksen.

Toinen havainto, joka
tukee rintamuurin oletta-
mista, on vallissa ja
vallikaudoissa olevat kul-
maukset. Niinpä on valli-
linnan SW. kulmassa
ilmeisesti suoraviivainen
Jamonin tekee "vallikanta"
linnan NW-päässä (portista
W) kaksikin kulmaa,
joiden sivut ovat suora-
viivaisia, n. 5 m mittaisia.
Tson linnakaudan SE-puo-
lella olevan portin edus-

Tällä nähtävä "vallikauti" tekee
yhdessä kumman. Nämä kummat
suoraviivaisesti sivuunsa edel-
lyttävät ilmeisesti säännöllises-
ti rakennettua hiirsimuuria. Haa-
mautellakoon vielä, että kumman
kärjissä, joihin ainakin on kessi-
jatkoksia oletettava, on tavallisesti
vallikolo. Lisäksi on vallikolo-
je ^{ja paikoin maallakin vallin risti puolella}
joi kohdalla huomattavissa
usein ^{n.} laajuuksia huopanne
joihin merkityksestä eteenpäin
Tehdään selvää.

Vallin ja erään Aluekirjoittaneen Tut-
vallikolon tut-
kimus. ~~huomattavalla~~
kinnä Tarkoittivat stu-
paissa ^{Tämä} ~~linnan~~ kar-
koi ~~huonista~~ ja selittäväin ker-
tomuksen aikaansaamista
linnan nykyisestä ulkoasusta.
Tällainen erikoislaatuinen ja
laajan muinaisjäännöksen kuin
Rapolan linnan lopullinen
tutkimus edellyttää välttä-
mättä valmistavaa tutki-
musta ja työhypoteesien lan-
timista, joihin lopullinen
järjestelmällinen tutkimus
voi nojautua. Aluekirjoittajat,
joihin apuna olivat tri S. Pää-
ja maisteri M. Kampman,
rajotti sen vuoksi kaivauk-
sensa mahdollisimman vähään

eli siihen, mitä katsottiin Tar-
peelliseksi linnan ja sen yksi-
tyiskohtain ymmärtämiseksi.
Linnan alkuperäisen puo-
lustusasun selvittäminen
kuului varsinaiseen Tutki-
mukseen ensimmäisenä ^{pää}tehtä-
vänä, ja juuri tätä ^{selvittämistä} on ~~tutkittu~~
^{toimitettu} alustavassa tutkimuksessa eri-
tyisesti koetettu siinä mää-
rittää. Toimitetuissa kai-
vauksissa ei ole juuri mitään
nähtetty, vaan ovat ne pää-
asiallisesti olleet vanhan Tut-
kittujen kohtain paljastamis-
ta sammaleen ja turvek-
roksen alta. Tällainen paljas-
taminen ja ennen kaikkea
linnavuoren muinaisia püs-
teitä peittäviä pensas- ja
sammalpeitteen poistaminen
onkin vastaisen tutkimuksen
ensimmäinen tehtävä, joka
jo suuresti helpottaa lin-
nan luonteen ymmärtämistä.

Tutkittavaksi otettu
vallikolo linnan itäpuo-
lalla paljastettiin sammal-
peitteestä (n. s. karkunkoura-
käytävän). Kun tämä oli tehty,
näytti, että vallissa olevat
kivet siltä kohdalla
muodostivat kirren levyi-
sen kolon. Vallin ulko-

reunassa näytti olevan olkapään-
tä vallin pituussuuntaan kul-
kenutta kirkkää varten. Niin-
ikään näytti vallin sisären-
nalla, tiedossa, pidetty
tummempi maa voidaan muo-
dostaa kirkon sijan. — Saman-
laiseen kirsirakenteeseen viitta-
muna havainto linnaan S.W-
päästä, sillä kohdalla W-puo-
lella, missä valli, S. suunnas-
ta lähtien, alkaa alata. Ulko-
reunalla näyttää täälläkin ki-
vitys muodostavan olkapään,
ja sisäreuna on nähtävästi las-
ketun kivillä (tällä kohdalla kul-
kee Tosin käytävä, mutta sitä
varten ei kivitys näytä olevan
tehty). Ulko- ja sisäreunan
väli on n. 2 m, minkä levyi-
nen kirsimuurin alusta ^{kerros} siis
olisi ollut.

Tuokitulla kohdalla
valikolon sisäpuolella ilmenee
^{sora} ~~hieta~~ perässä ristinmuotoista
syvännettä, päättäneen soran
löyhyydestä sillä kohdalla.
Tämä syväne, jonka vastine-
jä on, kuten mainittu useilla
muilla kohdilla, näyttää niin-
ikään olevan yhteydessä kir-
sien rintamuurin kanssa.
Olettaa nim. sopia, että kuo-

grauteeseen on ollut pistettyinä
 (ohjepatojen tapaan, kuten edellä
 mainittiä on esitetty) kirsisen rin-
 tamuurin ehkä ylintä kirkasta sito-
 van viiston poikkipuun ala-
 päähän.

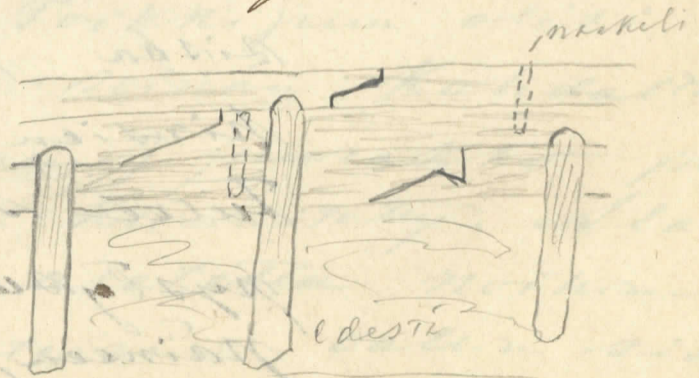
Rintamuurin
 rekonstruk-
 tiokoe.

Kan edellä kerrotut havain-
 not olivat vahvistaneet ole-
 musta, että vallin kohdalla on
 ollut kirsinen rintamuri,
 ehkä samantapainen kuin
 roomalaisissa rajavallissa
 (limes), ryhtyi Fri. Pälvi ko-
 keeksi laatimaan suunnan
 rintamuurista. Piirustuksia
 tämän rakentamiseen antavat
 m.m. yksi- ja kaksipuoliset
 ohjepatot, joita tutkinnutossa
 rakennetaan joen mutkien
 y.m. tarpeelliseksi kohdille.
 Yksi- ja kaksipuolisten ohjepattoissa
 on muutamissa kirsikerrak-
 sista rakennettu kirsiseinä,
 jossa kivet on näissäkin
 tarpeen tullen jätetty joko
 täysimääräisen tai kourukalvoin.
 Toksella ja naakevoimalla
 liitetty toisiinsa. Senää tulla-
 vat eri kohdilla olevat viistot
 poikkipuu, joiden painona
 on kiviä. Kaksipuoliset oh-

Yksi- ja kaksipuoliset
 ohjepatot.

Yksi- ja kaksipuoliset
 ohjepatot.

jepatot muodostuvat kan-
 desten kirsiseinistä, niiden
 välillä on poikkiseiniä, muo-

dostaen 5-6 m. mittaisia
arkkuja, jotka täytetään
kivillä.

Linnan rintamuurin
täytyy olettaa rakennetun
sitte, että aluna, noissa
vallikoloissa, on ollut ^{noikk.} ~~noikk.~~ ^{hirsimuurin} ~~hirsimuurin~~
hirsija näiden ^{vallin} ~~vallin~~
pisa- ja ~~utkarennalla~~ ^{muuttavasti} ~~muuttavasti~~
yksi ~~hirsikerros~~. Varsinaisten seinä.
hirsien täytyy olettaa olleen
varattuja, s.o. liitettyjä toi-
siinsa ilman rakoja, joista
olisi voinut esim. puoskailla
koettaa murene repiä. Hirsien
lujaa sitonista varten tulee
myös olettaa käytetyksi naa-
keleita; näitä on muutenkin
edellytettävä. ~~Itä~~ Rautakauden
lopulla valmuneen verrattain
kehittyneen rakennus- ja
eritoten venetekniikan ~~kehitys~~
pieniä ^{ludikkamainen} ~~maakelpora~~ eli näveri
on löydetty Väinäkylän Perkin
Mäkihaasta 600-luvulla
(4902:169), joten isojakin
porin rautakauden lopulla
on voinut olla käytännössä.
(vrt. ^{suur.} Ryghin atlas, kuva 408).
Tärkeämpien ^{muurin} ~~kytymys~~
salvosten laadusta ~~muuttavasti~~
pissa ja liitosten muodosta
hirsien jatkokohdilla. Mitä
tulee salvoksiin, on oletettu
pystysuoraa salvosta nurkan-
näineen, mikä esiintyy ~~muut-~~
~~muut-~~ ^{estun.} Gokstadin laivan
rautakammiosta ja Vauban

Laatokan rakennuksissa viik-
kiajalla N. S. "ammia kaula", jota
käytetään laeissa, on van-
hin salvosmuoto, mutta se
olisi ~~liian~~ heikko linnoissa.
Samaa on sanottavaa kuusi kud-
maresta salvokestä, jota
vieläkin näkee usein aitoissa.
Hirsien liittämiseen jatkokor-
della voisi olettaa käytetyksi
joko loviluotosta tai ohjapa-
tojen koukkuluotosta. Mutta
vaikeata on käsittää, mitenkä
tällainen hirsiseinä, varsinkin
ollessaan pitemmän matkan
suora ~~suora~~ ^{viivasta} ~~suora~~ olisi ollut niin
lujasti tuettu, ettei se kaatu-
nut. Pikemmin on sen vuoksi
oletettava jatkoluotosten ta-
pantuneen välinurkkan avulla.
Tällöin tarvitsee poikkipuuta
olettaa olleen vain ylintä
pirttiä sitomassa sekä ainoas-
taan välinurkkan kohdalla
eikä ohjepatojen tapaan siel-
tä täällä, koska siten olisi
tullut estetyksi puolustajien
vapaa liikkunta muurin sisä-
puolella. Poikkipuu olisi
voimut olla seinän kohdalla
(koukkujäinen) juurakko ja
naakelilla kiinnitetty. Ala-
pää olisi asetettu noihin
maakuopanteisiin valun sisä-
puolella, ja poikkipuuden
~~puolella~~ ^{puolella} valun sisä ^{reunalla} ~~puolella~~
voi ajatella valun pituussuuntaan

Kulkevaa siirtä sekä lisäksi
^{hirsimuurin} Koko tämän alustan painona
kiviä ja hiettaa, joista siteen
olisi muodostunut i. k. greuger
jolla puolustajat seisovat!

Rintamuurin ~~korkeus~~ si-
räpuolelta on ajateltu miesten
rinnan ~~korkeus~~ penkerestä
lukkien, eli 125 sm:ksi (viidek-
si hirreksi) ja ulkopuolelta
lukkien 175 sm:ksi (lähes sylvij)
minkä lisäksi tulee vallin
eli linnun ympärillä ulkoseinän,

* mitä on kon- n. 2 m. — Sakarvita roomalaiseen
struktuurin takia tapaan ei ole edellytetty, koska
vaikea ajatella. puolustajien lukuma-
nää arvioitaessa lienee

pantava yksi mies hirsimitan
kosti. Kun vallin ympärys-
mitta on 983 m ja hirs-
mitta on n. 15 m, tulisi puo-
lustajien luku (paitsi apuna
olleita naisia ja lapsia) 65:ksi.

Kahden Tuli- Linnalla on näitä
pesän tutki- väni ainakin 14 erinäistä
mas. (mutta päättä avonaisia) Tullen-
rijaa, joista Toisten ympärillä
on kivilatomusta, Toiset näyttä-
vät olevan ilman sellaista.
Suurin osa eli 9 kpl. on lin-
nan itäosassa. Kaikki ovat
jotakin lähellä vallia, joten
niitä jo tästä päättäneen pi-
täisi olla yhteyttä linnan
puolustuksen kanssa. Näistä
Tutkittiin kaksi linnan itä-
osassa olevaa.

Kun sammal ja intonaivea
maa oli poistettu, näytettiin
laakea, n. 2 m. läpimittainen
kiviraunio, jonka takasassa
oli 3 35-60 m korkeista
kiveä asetettu siten, tasai-
set sivut hisään päin, että
60 m ^{levyinen} välissä muodostui
tulipesä. Näiden etupuoella
oli kaksi matalampaa isoa
kiveä. Pesän ympärillä oleva
raunio muodostui jirikuvista,
ollen ^{kinkein} kupera latomus. Tuh-
kaa ei näkynyt.

Toinen parjastettu pesä
oli samantyyppinen, paitsi että
sen perässä toisella sivulla
ei ollut korkeata kiveä.

Lisäksi oli tämä pesä vallan
poikkisuuntaan, perä vallin
päin, ja ympäröivä kivi-
latomus ulottui vallin
astē (edellisestä oli vallin
ja kivilatomuksen väliä
1 m). Pesän edessä ja oikeal-
la puolella esiintyi kivien
välissä sen verran tухkaa
ja hielen murenia, että
koko laitoksen voi varmaan
päättää tuleusijaksi, joka
ei kuitenkaan näytä olleen
paljoa käytännössä.

Mitä tarkoitusta var-
ten ovat nämä tulipesät
tehtyjä?

Ensiksi on huomattava, että
Tulipesät eivät näytä kuu-
nusea asuutopiko, sillä juuk-
das maa alkoi heti kivila-
tomuksen alkopuolella (toisen
sanoen: kutturikerrosta ei
ollut). Toiseksi eivät pesät
näytä olleen ruoantaittoon
tarkoitettuja, sillä pesät olivat
siksi laajaa, ettei niin suurin
kattiloita tänään arkaan
ole juuri ajateltavissa. Tä-
säksi olivat pesäkivien Tasa-
ret sivut käännetty sisään-
päin, kun kattilakivien
sisäsiivujen pitäisi olla
mieluummin kattevia, ja pe-
sät ovat tehty arvatenkin
isonlaisten juiden pottamisi-
tä varten. Totuunneksi
on huomioon otettava, että
toisen pesän sisällä oli
^{irtaimia} mukulakivisiä, joita lisäksi
oli niin toisen kuin ensim-
mäisen pesän ympärillä. —
Mahdollista siten on, että
pesät on tehty kivien
kuumentamista varten joko
sitten veden keittämiseksi
tai lumen sulattamiseksi
(ensin puuta, sitten kiviä
näiden päällä). Ympäry-
sätö ^{liikkeen} tarkoittanut sillein
estää Tulen leviämistä

jo samalla on ne voimut
olla tarpeen tullen alusta-
na kuunnennuville kiville.
Tällöin myös käsittää,
ettei tällaisen Tulensijan
jäällä tarvittu katoista.

— Kiehuvaa vettä on voitu
runsaasti tarvita myök-
kääjien varalle, kuten
kay ilmi Henrik Sättiläi-
sen kertomuksista Hömeren
maakunnan linnain piiri-
tyksestä.

Asumon pohjan
tutkimus.

Linnan piirissä on
lähes 70 suurempaa ja pie-
nempää pyöreästä tai pit-
kämästä keopannetta, jotka
näyttävät olevan joko lieden
tai yleensä asunon sijoja.
Ne sijaitsevat tavallisesti
ryhmissä kuten kylät. Yh-
den tällaisen keopanteen
linnan länsiosasta tutki
Kirjoittaja kesällä 1918, havai-
ten sen olevan asunon poh-
jan, jonka keskellä oli kivi-
liesi. Nyt tutkittiin muuan
pienemmän, n. 4 neliömetrin
laajuisen hautaran eli keo-
panteen ympäristö itäosassa
linnaa.

Tämän lähes metrin
syvyisen hautaran keski-
kohdalla oli pieniä kiviä,
muodostaen pienen ka-
lapesän, jossa ja jonka
ympäristäkin oli tухkaa.
Liedestä NW-suuntaan

oli väkään yleensä epätasaisia
ja epäsäännöllistä Kiivittystä
n. 4 m leveydeltä ja 7 m
pituudelta, enimmäkseen kivi-
teinkin puitteen lähempää
piettä. Kiivitys alkoi heti
sammaleen alta, josta katos
ei ole voinut olla muuttajit-
teineen sillä katoksen raku-
^{ja kaho} teissa olisi mullaan täytynyt
jäädä jälelle. Olettaa sopii
että paikalla on ollut Karja-
koden tapainen katos, jonka
sisäänkäynti on ollut tie-
den vasemmalla puolella,
ja että katos on tehty puus-
ta, tuohista y.m. s. aineista.
Kiivitys olisi ollut makuu-
kaverina, ja peitetty aikanaan
kivoilla, nahoilla y.m. josta
kostuden estämiseksi. Katos
voi pitää muurinvarjain suo-
juksena, koska se on aivan
vallin vieressä; vasemmat
asunnot olisivat olleet rot-
kon suojassa.

Kuivutus kaivosta.

Kun kaivolla on suuri
merkitys linnan puolusta-
jille, ja kun ison linna-
kandaa pohjassa on kaksi-
kin kuoppaa, joita on ar-
vettu ^{m. l.} kaivoiksi, kaivettiin
näitä molempia. Toinen, isompi,
on lähes 10 m. poikkimittai-
sen kauturaa pohjassa,
josta maata on tuotu ylt-
ympäri kekämäiseksi vallik-
si. Kun kauturaa alettiin
perata, huomattiin se täyte-

Tyksi tiedellä ja kiviellä. Täy-
temaasta löytyi naudan (tai
nevosea) kallon jäännöksiä,
joitten voisi selittää joutuneen
sinne joko siten, että eläin
on vahingossa joudunut
kuoppaan ja kuollut sinne
tai että esim. karjaurtoon
kuollut eläin olisi naudatta
myöskinäiseen aikaan täuno.
Täytemaata poistettiin n. met-
rin syvyydeltä kuopan poh-
jasta lukiin, mutta jatkui
sitä vielä syvemmälle.
On siten mahdollista, että
paikalle on ^{joksa} koitettu kaiv-
uaa kaivoo tai että siinä
todella on ollut kaivo. Tä-
män viittaisi myös jokun
sija, joka viistoon kuopan
rinnettä näytti joktavan
sen pohjalle. Ounko tuossa
kehävällissä nähtävä pie-
nessä syvänsä ollut kaiv-
onvintin tolpan sija vai
^{onko se} jossakin muussa tärkei-
tyksessä syntynyt, jääköön
panomatta.

Toisesta pienemmistä
kuopanteissa, edellisestä n.
30 m NW, havaittiin sitä
perästä hiiliä ja
taaskin naudan kallon jää-
nöksiä, mutta tänes metrin
syvyydessä, kuopan pohjasta
lukiin, teki korkeamman
maa sastan. Kaivoo ei
tässä süs ole ollut; typi-
kuoppaa on paikalla vai-
keata ajatella; joku on
karjaurtoon kuollut nauda

on Tännekin voitu haudata,
tai on elukka Tanne vahin,
gossu voinut pudota, edellytety-
nä silloin, että Tässä on ollut
jotakin tarkoitusta varten
Kaivettu kuoppa.

Muita Kysy-
myksiä.

Muinaislinnat ovat, kuten
tunnettuja, olleet suoja- eli pako-
linnaja, joihin vihollisen ahdis-
taessa siirtyivät naiset ja
lapset sekä ainakin osa mie-
histä, ja jonne vietiin karjat,
viljat, kalat y. m. s., mikä
erityisesti oli vihollisen ryös-
tölle alttiina. Ryöstöt ja hävi-
tykset tapahtuivat enin-
mäkseen ^{kevät} talvella, vähemmän
kunnan aikana. Kun karjakin
silloin vietiin linnan Tur-
viin, herää kysymys, millai-
sia laitoksia linnalla oli
karjaa varten?

Varmaankin on siinä
varten ollut jonkinlaisia
kirsii. Tai muita laitteita,
joihin keijut sidottiin
ja joihin kiinnitettyinä leh-
mät eivät voineet tallata
rehuaan jalkoihinsa. Oulko
myös katoksia ollut, on vä-
hemmän varmaa. Mahdollis-
ta on, että ne pari maatu-
nutta ojannetta, jotka linnan
sisällä ovat, ovat olleet juuri
karjan olopaikkoja. Kysymys
on tietysti vastaisen Tutki-
muksen kautta selvitettävä.

Toinen kysymys koskee
raja aseiden, nuolenterin

y.m. laittamista varten. Tästä
voi joistaiseksi lausua aikoa-
taan arveluja.

Esilinnat.

Esilinnat voi ^{seurata} olettaa
pienen karkikaudan etu. eli
S.E. puolella, ison karkikaudan
S.E. puolella ja linnan N.W.
päässä. Pienen karkikaudan
etupuolella viittaa esivarustuk-
seen tasainen penger ja sillä
sijaitsevat kaksi asunonkuop-
paa, mutta jälkiä esivarus-
tuksesta ei näy. Se on voinut
olla puolisympyräinen paalu-
aitaus, siis vain pyötkäisestä.
Heikomman muuten on, että
linna valin etkopuolella, pos-
tista linnan S. kumman asti,
on vallikaudan aihelmaa.

Ison karkikaudan etu-
puolella on vallikautaa, jonka
sisäpuolella lienee ollut
rintamuuria, päätän siitä
että vallikautaa ~~on~~ ^{tekee} kumman
ja että kumman kärkeä
on samantyyppinen vallikolo,
joita tavataan itse linna-
vallissa. Mutta tämä valli-
kauta ei liity päälinnaan,
joten sitä voisi pitää kes-
kentekoisena, tai sitte on
ehkä sen jatkona kummal-
lekin puolelle ollut paalu-
aitaa. Ison karkikaudan
N.W. päässä ei liene syytä
olettaa ^{orttia} eikä esivarustusta
edustalla ^(eli etkopuolella) karkikau-
dan suoksi, ellei täällä ehkä
ollut myös paaluita lin-
nan N. kumman ^{astin} kaudan

ja NW-suuntaan autavaan not-
kelmaan asti; jaalueidun
sisäpuolelle olisi Tällöin
jäänyt muuan kautura ja
toinen, jonka kummallakin
puolella on ristämätäs. Etse-
linnavalli on tällä kohdalla
olevan Vallikaudun sisäpuo-
lella keikosti markeerattu
ja W-puolella siitä ei ^{sitten} ensin
kään erotettavissa.

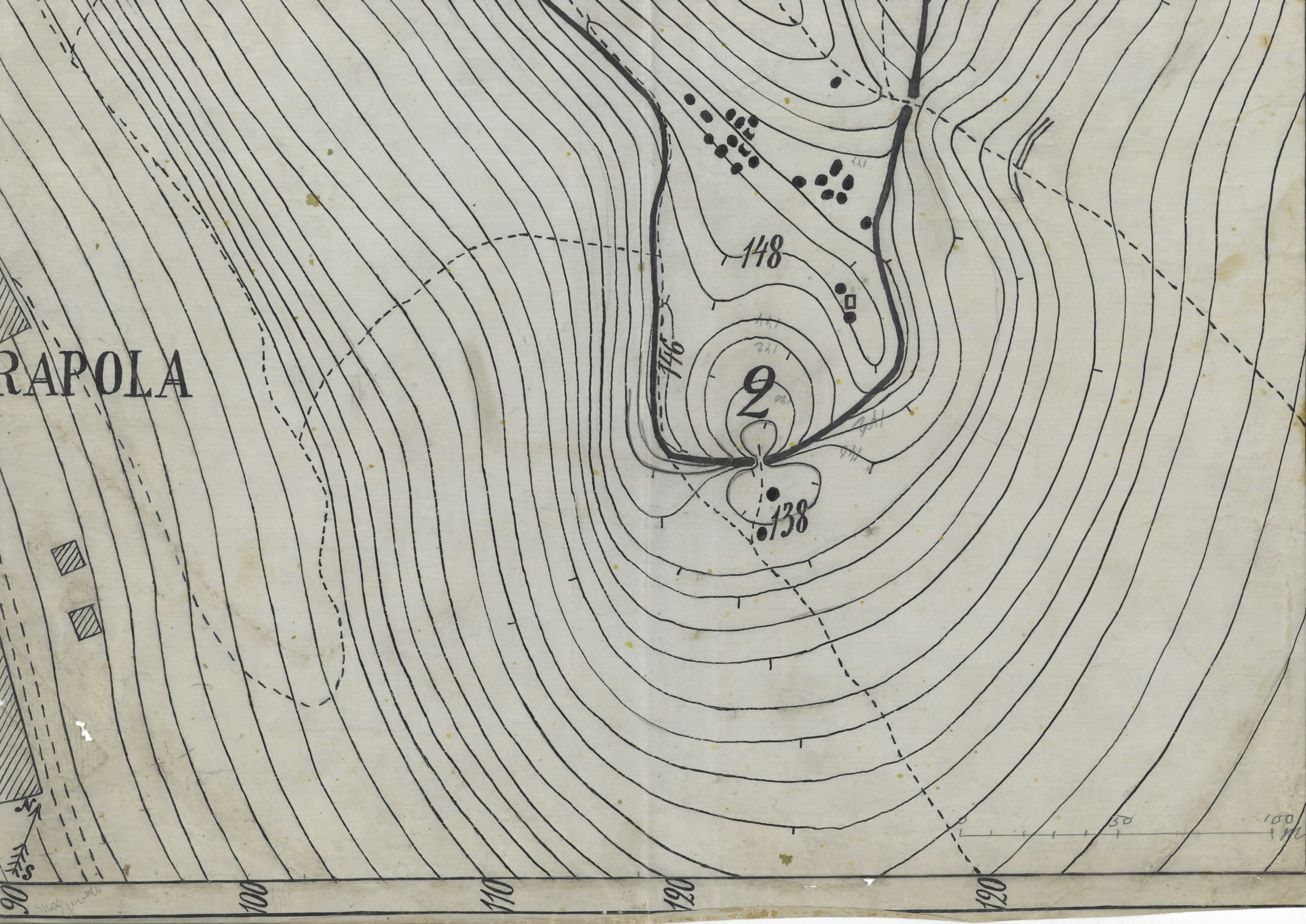
Linnan NW-kurma on
linnan toivon ja samalla
süs keikoin kohta. Täällä
näyttää olleen Tornimansan
varustus, jonka alaosa on
ollut kivistä, ~~mutta~~ ^{ja joka} nyt
(Appelgrenin kaivaukseen
jälkeen on puoliympyräinen
si kumikas mutta alkuaan
nähtävästi ^{ollut} pyöreäalainen
Mkko-puolella näyttää olle-
enitainen kypärän muotoi-
nen osi-varustus, johon viitta-
vallikauta ja eräitä kaupan-
teita, ja joka ehkä on ollut
Zwingerin tapainen joko
uloskyökkäykseen helpottam-
iseksi tai sisäänkyökkäy-
sen varjeleniseksi; tai molem-
pia tarkoituksia varten.

Hki 18/20

Julius Silén

RAPOLA

90 100 110 120 130 140 150

8641

"Sortavunt urho" —

Matti Tampin Rapolan
Pinnan mittakassa

v. 1920.

Saaksmäki Rapola

Linna v. 1920 paljastettu
Munimainen Tutipesä

nos. 8638

8636

Vallikoko Rapolan
Ammun vallisssa
itäosassa linnaa.

8639

Zinn v. 1920 poljastun
Munimaden Tulpess

8632

Rapolan liunan valli
ulkopuolelta, itäosasta
liunaa, v. 1920.

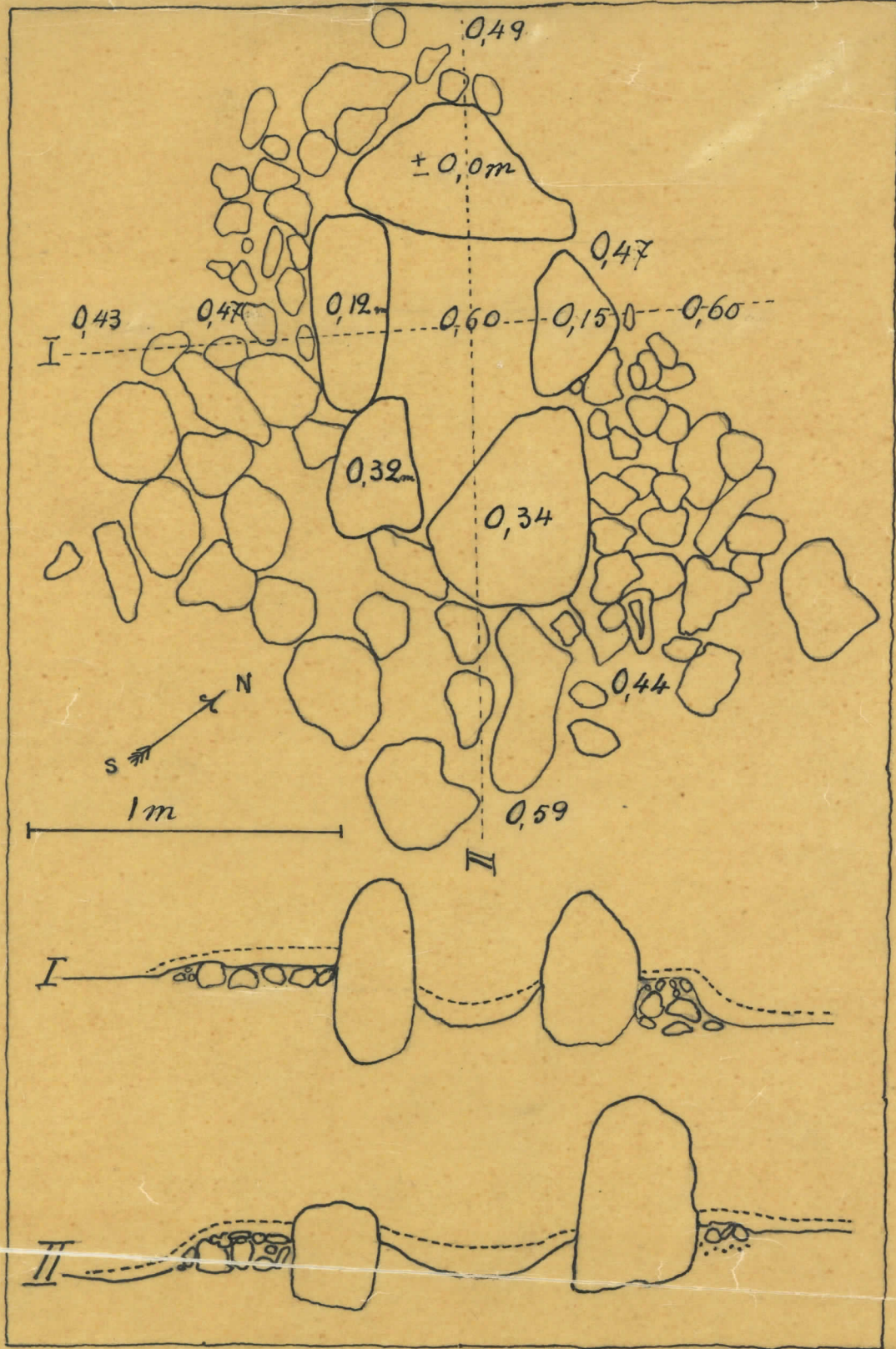

8640

Rapola limna,

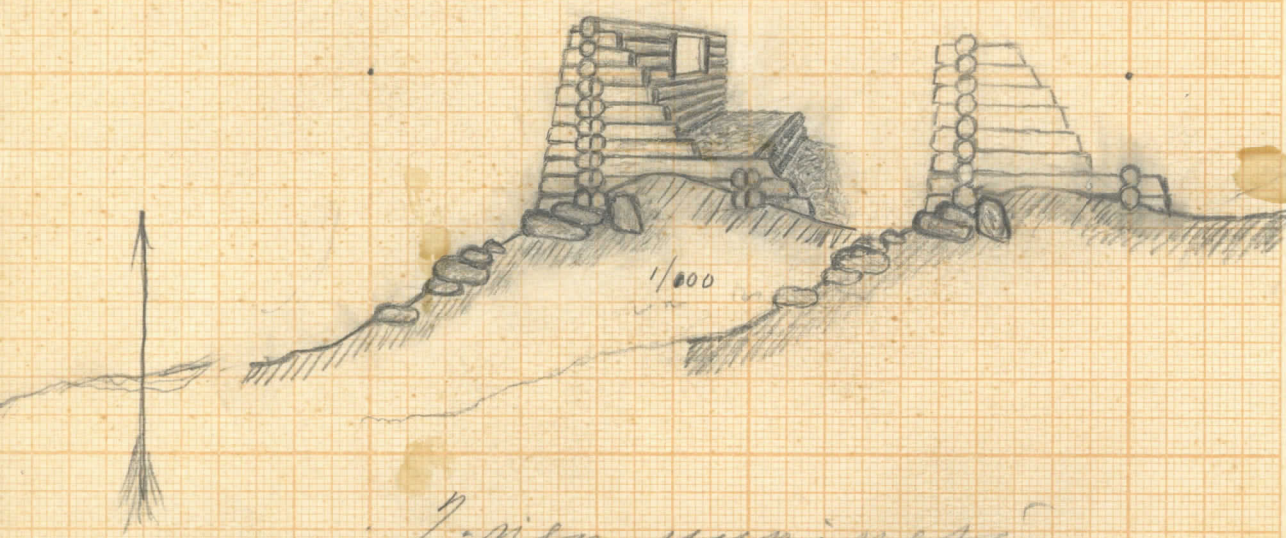
"750 limnabautz"

v. 1920

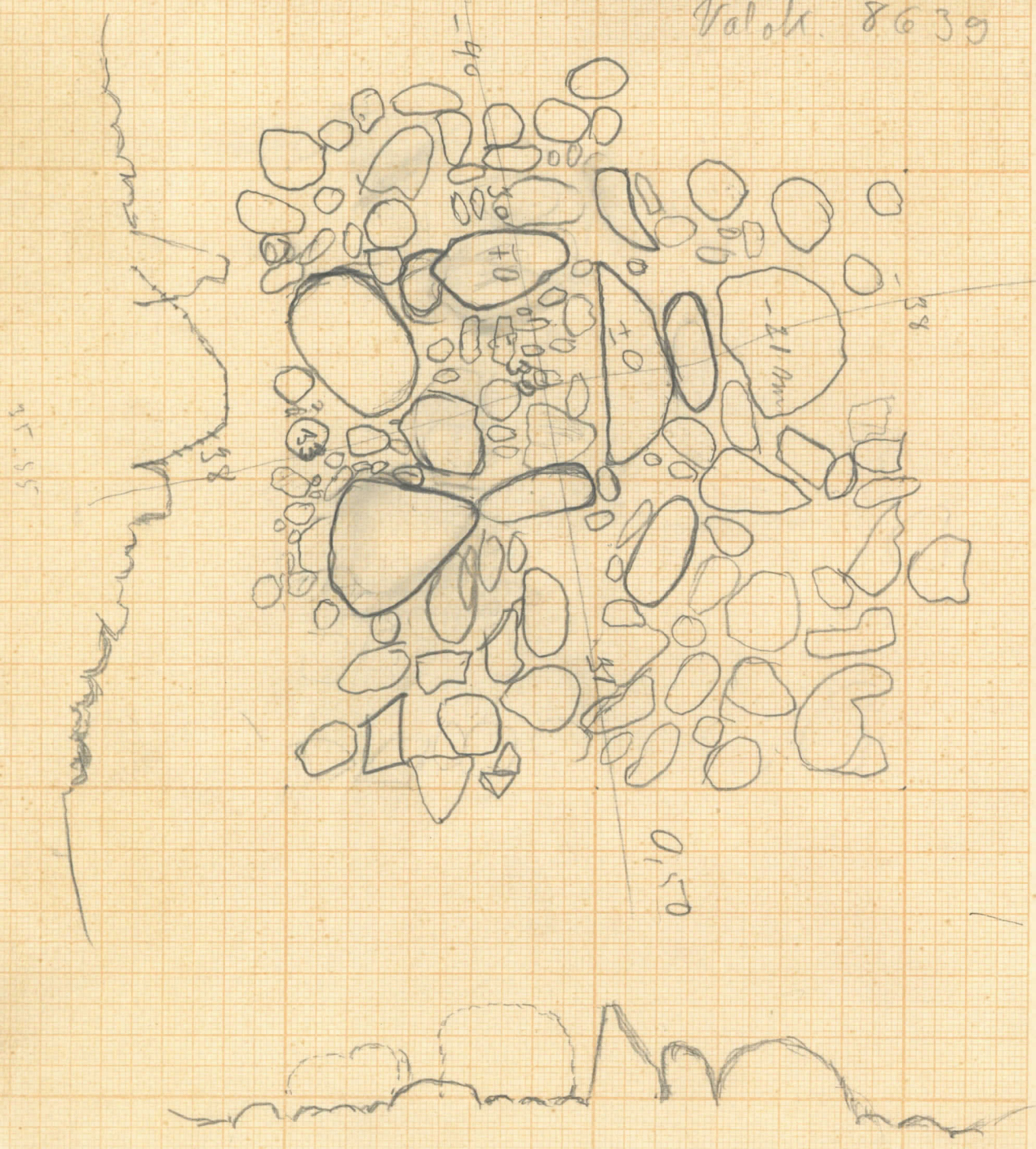
Uunimainen Tuipesä N:o 1,
 paljastettu v. 1920.

Munin
 profitti A
 jurelli 3,30
 50 am 3,02
 100 2,69
 1,50 2,22
 2,00 1,98
 2,50 1,77
 3 1,58
 3,50 1,36
 4 1,33
 4,50 1,40
 munin sidap
 & kiden
 raja
 5,50 - 0,26 =
 kiden per
 nost

Zonen uniprese

Valok. 8639

Summa pohja

& Vallikolo

Valok.

8634-36

Niv. 0-piste
1,28

